

Linnuretked Pärисpea rannalooduses

Linda Metsaorg, MTÜ Eru Lahe Rannarahva Selts, Eesti

Pärисpea poolsaar on oma kaugele põhja ulatuva Purekkari neemega Eestis üks külastatavamaid paiku Lahemaa rahvuspargis. Siin on mitmekesiseid elupaiku nii Eru ja Hara lahe rannikul kui ka poolsaare siseosa metsades. Kevadel ja sügisel rändavad üle poolsaare arvukad, arktilistel aladel pesitsevad haned, lagled jt linnud.

Pärисpea poolsaarele rajatud rannalooduse õpperadadel saab tutvuda Euroopas väärtustatud elupaikadega nagu püsitaimestikuga liivarand, rohttaimede ja männimetsaga kinnistunud rannalüited, liivikud jm. Õpperada tutvustavad kohapeal infostendid, lisaks saab kasutada voldikut.

Pärисpea poolsaarel on mitmeid häid linnuvaatluse kohti nagu Purekkari neem, Mähu otsa jt vaatluskohad, kuid kõige linnurikkamad kohad on Vihasoo rannaniit ja Eru lahe loosaarte ümbrus. Linnuelu lähemaks jälgimiseks on rajatud linnuvaatlustornid Viinistul ja Vihasoo rannaniidul.

Rannaloodus pakub kooliõpilastele häid võimalusi kooli õppekava praktiliseks sidumiseks Läänemere elukeskkonna teemaga, Läänemere Projekti koolidele osalemiseks BSP programmides, linnuhuvilistele osalemiseks rahvusvahelistel linnuvaatluspäevadel või igapäevaseks, et nautida kauneid, Euroopas väärtustatud rannaelupaiku.

Eelpool nimetatud võimalustest on Pärисpeal kõige enam siin läbi viidud linnuvaatlusi ja -loendusi. Seetõttu tutvustatakse alljärgnevalt Eesti linnuretkede korraldamise kogemust igaaastastel rahvusvahelistel linnuvaatluspäevadel, mis toimuvad kevadel, sügisel ja talvel. Sellised vaatlused annavad sisendi ka BSP lindude ökoloogia programmile.

Linnuretk rannalooduses

Juhend on koostatud Pärисpea poolsaarel läbi viidavate linnuvaatluste näitel.

TÖÖ EESMÄRK

on vaatlejate keskkonnateadlikkuse suurendamine läbi linnuelu jälgimise, huvi tekitamine looduse tundmise ja hoidmise vastu ning meie elukeskkonna seisundi peegeldamine linnuvaatluste kaudu.

VAHENDID

Õppekäigu läbiviimiseks vajatakse transporti sõiduks raja alguspunkti ja liikumiseks linnuretke vaatluspunktide vahel. Osalejad vajavad vaatlusteks binoklit, vaatlustoru ja linnumäärajat. Vaatluste kirja panemiseks vajatakse loenduskaarte (Lisa 1) ja vaatlusprotokolli (Lisa 2)

VAATLUSTE KÄIK

Ettevalmistus vaatluspäeva algul

- Enne õpperajale minekut tutvustatakse osalejaid linnuliikidega, keda võib eelseisval retkel tõenäoliselt kohata.
- Osalejatele antakse paari peale loenduskaart. Kaardile märgitakse loendajate nimed ja kogu linnuretke marsruudi ulatuses nähtud lindude arv ilma vaatluskohti märkimata.

Vaatlused

- Vaatluspunktides otsitakse binoklit või vaatlustoru kasutades maastikul tegutsevaid linde ning õpitakse neid määrama linnumääraja ja juhendaja selgituste abil.
- Juhendaja abistab lindude määramisel, õpilased loendavad linde.

Kokkuvõtete tegemine

- Osalejad teatavad oma loenduse tulemused ja annavad juhendajale loenduskaardid.
- Loenduskaartide põhjal võetakse linnuretke tulemused kokku ja vormistatakse need vaatlusprotokollis. Vaatlusprotokollis fikseeritakse marsruudi algus ja lõpp ning ilmastiku andmed vaatluspäeval.

SELGITUSED JUHENDI KASUTAMISE KOHTA

- Eelpoolkirjeldatud linnuretke korraldamise viis on sobiv lindude tundmaõppimiseks, kui õpperetkest võtab osa rohkem osalisi nagu loodusring või klass. Kõik õpilased saavad olla loendajad.
- Vaatlusi saab diferentseerida vastavalt õpilaste oskustele: algajad loendavad tuntumaid linnuliike, edasijõudnud aga keerukamaid linnurühmi nagu ujupardid, sukelpardid jt. Juhendaja arvestab osalejate teadmistega ja vastavalt sellele jagatakse loenduskaardid.
- Soovitame eelpooltoodud osavõtjate loenduskaart koostada kahepoolsena, kus lehe esiküljel on andmed loenduse kohta, teisel poolel on andmed lindudest.
- Pärast linnuretke vormistatakse loenduskaartide alusel üks ühine vaatlusprotokoll.
- Loenduskaardi täitmisel on kasulik kirja panna ka vaatleja telefoninumber. Need on sageli vaatlusprotokolli täitmisel vajalikud, kui on kiiresti vaja täpsustada andmeid.

MIKS SEE MEETOD HEA ON?

Linnuretkel õpitakse tundma lindude liike ja vormistama vaatlusandmeid. Õpitakse, kuidas osaleda BSP lindude ökoloogia programmis. Kasvab osalejate keskkonnateadlikkus, sest huvi looduse vastu äratatakse põnevate loodusobjektide, lindude kaudu. Osalejal kujuneb arusaam, et linnuelu jälgimine annab meile teavet elukeskkonna olukorrast. Kui lindudel läheb hästi, siis on kogu meie elukeskkond tasakaalus.

Lisa 1
LOENDUSKAART

Andmed loenduse kohta

Linnuretke algus

Aeg _____

Koht _____

Linnuretke lõpp

Aeg _____

Koht _____

Loendajate nimed ja telefoninumbrid

Andmed lindude kohta

Loendatav linnuliik või rühm. Mitu nimetatud lindu kohtad retkel? Märki arvuliselt ilma vaatluskohata, näit 12 + 4 + jne

KOKKU:

Lisa 2

VAATLUSPROTOKOLL

BSP lindude ökoloogia programm

Korraldaja asutus (kool, looduskeskus jt.)

Osalevad koolid:

Linnuretk	Talvine loendus Jaanuar	Lihavõtte linnuvaatlus Aprilli algus	Kevadine vee- linnu loendus Aprilli lõpp	Sügisvaatlus Oktoober
Kuupäev				
Juhendaja nimi				
Osalejate arv				
Marsruudi pikkus				
Marsruudi alguskoht				
Marsruudi lõppkoht				
Valdav kooslus marsruudil (rannik, mets, põld jms)				
Temperatuur				
Nähtavus (v.hea>5 km; hea 2-5 km; rahuldav 1-2 km; halb <1km)				
Jääolud: vaba vesi, jäa kalda ääres, lausjäa				
Tuule suund				
Tuule tugevus (nõrk, keskmine, tugev, väga tugev- torm)				
Kokku vaadeldi linde (arv)				

